

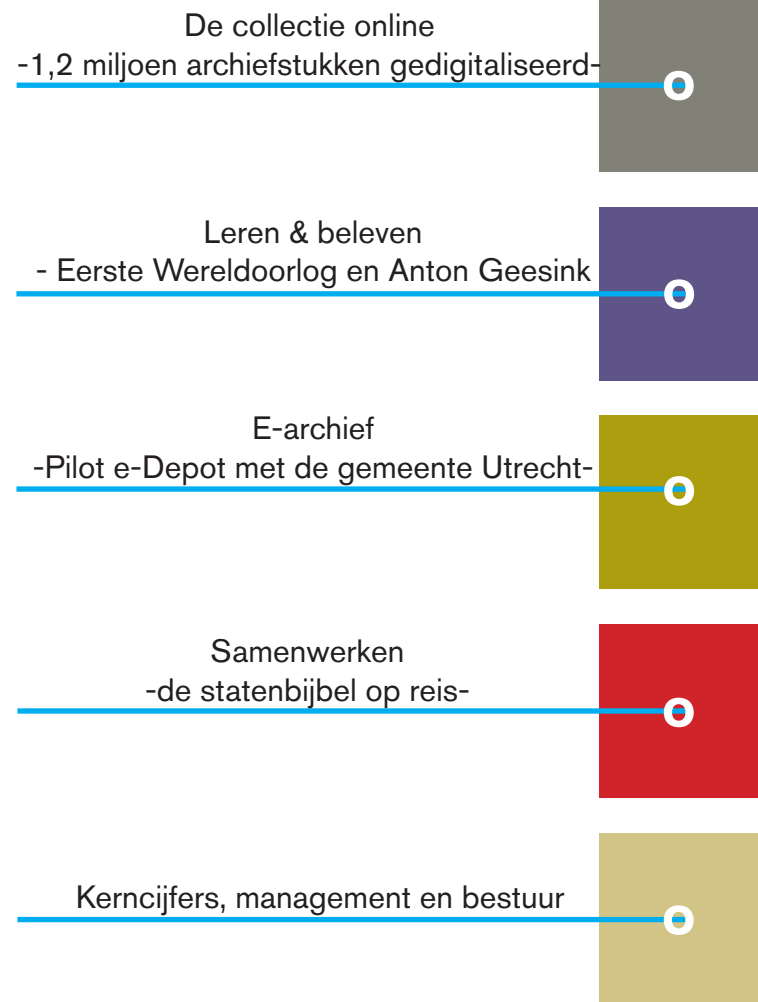
Jaarbericht 2014 - Het Utrechts Archief

2014 was voor Het Utrechts Archief in veel opzichten een recordjaar: door de verhuizing van de gemeente Utrecht naar het nieuwe stadskantoor verdrievoudigde de instroom van gemeentearchief en door een extra inspanning digitaliseerden we meer dan een miljoen archief- en collectiestukken. Daarnaast werd de pilot e-Depot succesvol afgerond, vulden we de collectie aan met enkele grote archieven van nationaal belang en kreeg de opening van de expositie over Anton Geesink aandacht op vele televisiezenders. Meer over deze en onze andere activiteiten in 2014 leest u in dit jaarbericht.

De resultaten waren mede mogelijk door de inspanningen en bijdragen van een onmisbare groep vrijwilligers en gastheren, van fondsen, sponsors en van de vrienden, die bijzondere projecten mogelijk maken. Ik wil hen in het bijzonder bedanken voor alle bijdragen die onze collectie verrijken én de Utrechtse geschiedenis voor iedereen toegankelijk maken.

Chantal Keijsper,
Directeur Het Utrechts Archief

*HET/////////
UTRECHTS
ARCHIEF//
/////////
/////////*

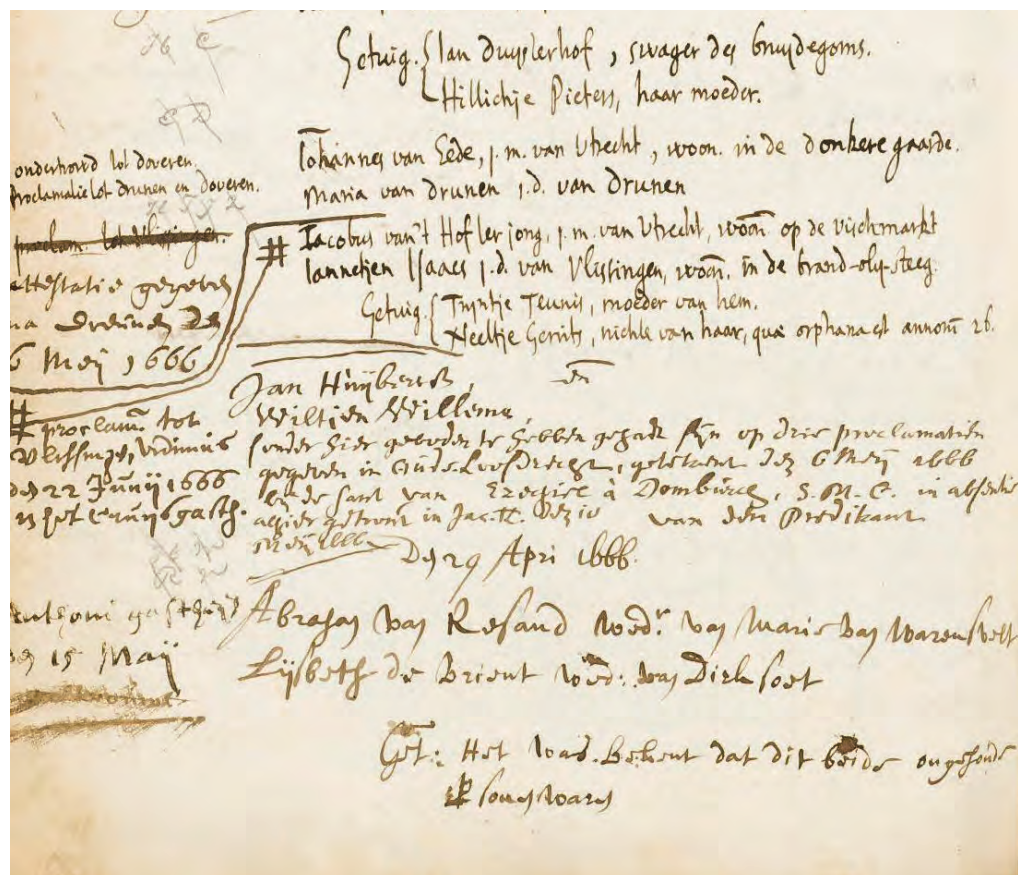

De collectie online

Het Utrechts Archief zet deze beleidsperiode fors in op digitale dienstverlening. Werden de pagina's op de website tien jaar geleden nog zo'n 1.000 keer per dag bekeken, inmiddels is dit aantal gegroeid naar 20.000. De bezoekers vinden dan ook een steeds groter deel van de collectie online, zowel op www.hetutrechtsarchief.nl als op andere platforms. In 2014 kwam een recordaantal van 1,2 miljoen nieuwe digitale scans beschikbaar, met name bouwtekeningen, registers van de Burgerlijke Stand en Doop- Trouw- en Begraafboeken.

Een deel van deze inspanning was mogelijk door aanvullende financiering, onder meer van de provincie Utrecht. Hierdoor zijn nu vermeldingen van ruim 8 miljoen Utrechtse voorouders via de website te vinden en zijn nagenoeg alle bouwtekeningen uit de stad en provincie digitaal beschikbaar. De gedigitaliseerde genealogische bronnen werden door de vrijwilligers van Het Utrechts Archief van metadata voorzien, waardoor iedereen die op zoek is naar Utrechtse voorouders, deze gegevens snel en eenvoudig via internet kan raadplegen.

Naast archieven werden ruim 10.000 foto's, tekeningen en prenten toegevoegd aan de Beeldbank en maakten de fotografen van het Utrechts Archief zo'n 2.000 hoogwaardige foto's van topstukken, zoals onze oudste middeleeuwse charters en enkele bijzondere handschriften.

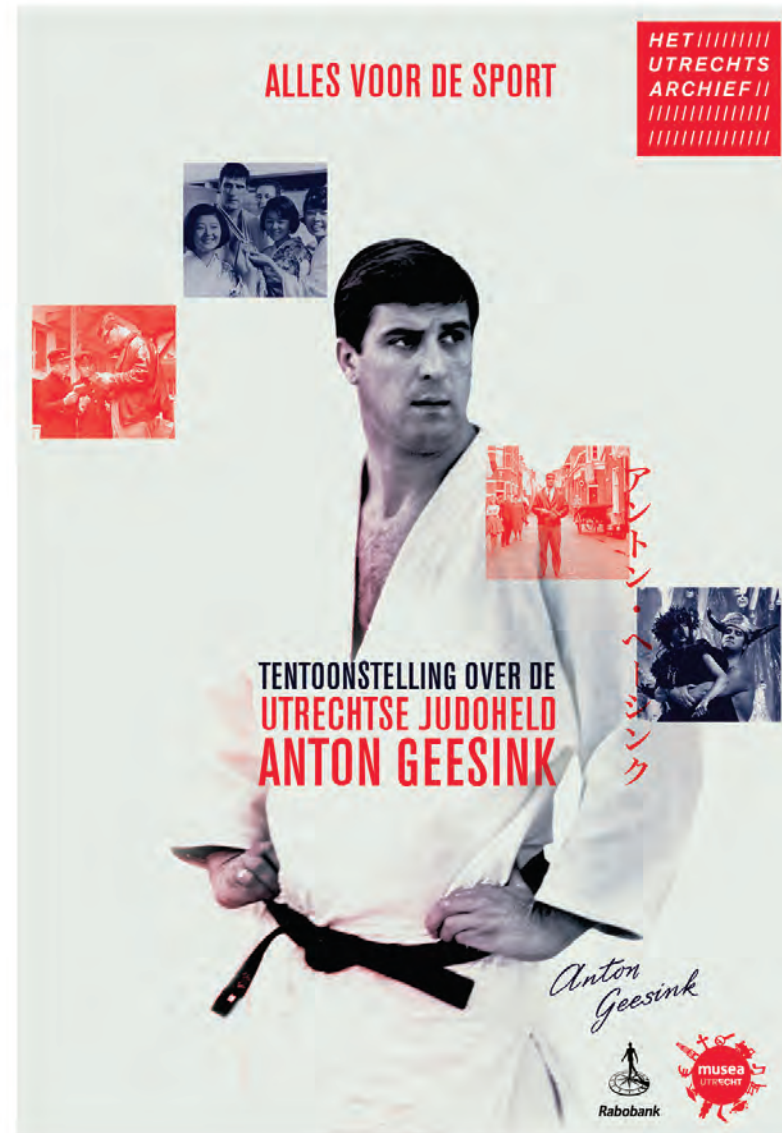
Leren en beleven

Scholenbezoek, filmvoorstellingen, lezingen, tentoonstellingen: in Het Utrechts Archief kan iedereen meer te weten komen over de geschiedenis van Utrecht. In 2014 waren er twee nieuwe tentoonstellingen te zien: 'In staat van oorlog', over de stad en provincie in de tijd van de Eerste Wereldoorlog, en 'Alles voor de sport', over de Utrechtse judoheld Anton Geesink. Via het publieksprogramma en de studiezalen maakten ruim 30.000 personen kennis met onze bronnen, van schoolklassen uit het basisonderwijs, tot groepen ouderen uit verzorgingsinstellingen.

Op 23 oktober openden mevrouw Jans Geesink-van Hussen en de Utrechtse burgemeester en bestuursvoorzitter van Het Utrechts Archief Jan van Zanen onder grote belangstelling de tentoonstelling over Anton Geesink. De basis voor de expositie vormde het persoonlijk archief van Anton Geesink – ruim 40 meter herinneringen - die door de familie aan Het Utrechts Archief werd geschonken. De opening vond plaats onder grote belangstelling van de media, waarbij onder meer *Nieuwsuur*, *Het NOS-journaal*, *Een Vandaag*, *Hart van Nederland* en *Andere Tijden Sport* een kijkje kwamen nemen in Het Utrechts Archief. Daarnaast maakte RTV Utrecht in samenwerking met Omroep Max een documentaire op basis van het filmmateriaal uit het persoonlijk archief van Geesink.

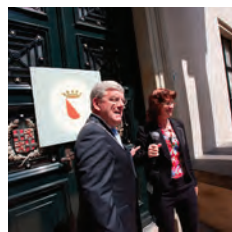
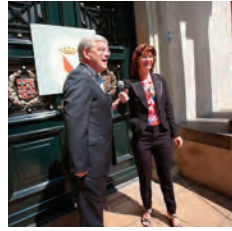
Het publieksprogramma in Het Utrechts Archief was mede mogelijk door de financiële steun van de Rabobank Utrecht,

waarmee een nieuwe sponsorovereenkomst voor de periode 2015 tot en met 2017 werd gesloten.

Stadsdag

Elk jaar viert Utrecht de verjaardag van de stad tijdens de Stadsdag. Het Utrechts Archief is een van de initiatiefnemers van dit project, dat in 2014 met de culturele partners, ondernemers in de binnenstad en ruim 10.000 Utrechters op verschillende plekken werd gevierd met een groot middeleeuws spektakel.

In Het Utrechts Archief waren de stadsrechten te zien die op 2 juni 1122 door keizer Hendrik V aan de Utrechters werden verleend, konden de bezoekers luisteren naar spannende verhalen over de strijd tussen keizer en bisschop en gaf dr. Kaj van Vliet een lezing over de stad in de 12^e eeuw.

E-archief

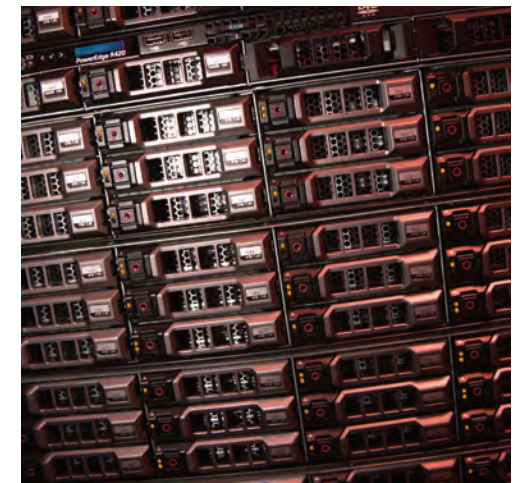
Het Utrechts Archief zette in 2014 samen met de archiefpartners in het land belangrijke stappen om digitaal archief te kunnen opnemen. In verschillende projecten werd, deels met ondersteuning van het innovatieprogramma Archief2020, samengewerkt aan de ontwikkeling van het e-Depot. Met financiering van het ministerie van OCW wordt door het Nationaal Archief en de regionaal historische centra waaronder Het Utrechts Archief, één gezamenlijke infrastructuur gebouwd voor het beheer van de digitale overheidsarchieven.

Met ondersteuning van Archief 2020 voerde Het Utrechts Archief een pilot uit met de gemeente Utrecht, die begin 2015 succesvol werd afgesloten met een landelijke presentatie. Soortgelijke pilots werden voorbereid met de gemeente Nieuwegein en de provincie Utrecht. Mede dankzij de kennis die in de pilot met de gemeente werd opgedaan, kan de testomgeving van het e-Depot in 2015 worden vervangen door een productieomgeving voor de opname van digitaal archief.

Ook werden in 2014 voorbereiding getroffen om websites integraal op te kunnen nemen in de collectie. Door expertmeetings over digitaal beheer te organiseren werd duidelijk welke stappen genomen moesten worden om te komen tot digitale archivering. Op deze manier kon *De Stem van West*, een webradio-project met tientallen programma's en reportages over de bewoners en het dagelijks leven in Utrecht West, dat tot stand kwam met steun van de Gemeente Utrecht,

begin 2015 gepubliceerd worden op de website van Het Utrechts Archief.

> [Bekijk de Stem van West in Het Utrechts Archief](#)

Samenwerken

Het Utrechts Archief wil de collectie aan de breedst mogelijke groep gebruikers ter beschikking stellen. Door collectiestukken in bruikleen te geven, door de collectie op andere digitale platforms te delen, of door externe tentoonstellingen mogelijk te maken. Daarnaast is Het Utrechts Archief een ontmoetingsplek waar geïnteresseerden elkaar ontmoeten en in gesprek gaan over het verleden én heden van de stad en provincie.

In 2014 waren er onder meer collectiestukken van Het Utrechts Archief te zien in het Centraal Museum, Het Geheugenpaleis van het Nationaal Archief en het Vleeshuis in Antwerpen. Digitaal beeldmateriaal werd geleverd om reproducties te tonen in Hoog Catharijne, het Julianapark en tijdens de Volksopera Ondiep. Bekende historici, zoals Maarten van Rossem en René de Kam, gaven lezingen in Het Utrechts Archief.

De Statenbijbel op reis

Eind 2014 kwamen twee iconische objecten uit de Nederlandse geschiedenis voor het eerst sinds eeuwen weer bij elkaar: de Statenbijbel die in 1637 aan de Staten Generaal werd aangeboden en de eikenhouten kist waarin het boek in de 17e eeuw werd bewaard. De Statenbijbel, die als onderdeel van de collectie kerkelijke archieven wordt bewaard in Het Utrechts Archief, reisde speciaal voor deze gelegenheid naar Museum Cartharijneconvent, waar hij enkele maanden voor het publiek te zien was.

Verheijen op de Monicabrug

In het voorjaar van 2014 werd een reproductie van de tekening van de Bemuurde Weerd van Jan Hendrik Verheijen feestelijk onthuld op de Utrechtse Monicabrug. Dit gebeurde door Kees Geldof, wethouder erfgoed van de Gemeente Utrecht, en Chantal Keijsper, directeur van Het Utrechts Archief. De tekening, die door de vrienden van Het Utrechts Archief aan de stad werd geschonken, is nu permanent zichtbaar op de plek waar de kunstenaar de afbeelding twee eeuwen geleden maakte.

De collectie: aanwinsten & beheer

Het Utrechts Archief verwerft archieven en collecties, om ze ter beschikking te stellen aan het publiek. In 2014 werden er twee kerkelijke collecties van nationaal belang toegankelijk gemaakt, nam de hoeveelheid gemeentelijk archief fors toe en werden er verschillende unieke stukken aan de collectie toegevoegd.

Vanwege de verhuizing van de gemeente Utrecht naar het nieuwe papierarme stadskantoor, verdrievoudigde de instroom van gemeentelijk archief van de gebruikelijke 300 meter naar bijna een kilometer. De medewerkers van Het Utrechts Archief adviseerden de gemeente over de selectie en bewerking van de stukken die in het archief toegankelijk moeten blijven voor de burger. Parallel hieraan nam Het Utrechts Archief als toezichthouder een rol in het project 'Eenmaal, andermaal DiGiTaal' van de Gemeente Utrecht, om in 2017 volledig digitaal te kunnen werken.

Particulier archief

In 2014 werd ruim 400 meter particulier archief verworven. De helft ervan was kerkelijk archief. Op 14 november gaf prior-provinciaal Paul Clement de archieven van de Nederlandse Provincie van de Orde van Sint Augustinus in bewaring bij Het Utrechts Archief. Het rijke archief van de augustijnen, met charters, boekbanden, beelddocumenten en andere bronnen gaat terug tot in de 15e eeuw.

Daarnaast werd de overdracht afgerond van in totaal 2 kilometer archief van de Nederlandse Hervormde Kerk

(1566-2004) en de Gereformeerde Kerken in Nederland (1836-2004). Met de hulp van vele professionals en tientallen vrijwilliger zijn de archieven de afgelopen jaren geschoond, geordend en voor het publiek ontsloten. Sinds 19 december zijn al deze archieven beschikbaar in de dienstverlening van Het Utrechts Archief, waarbij meer dan 100 toegangen beschikbaar zijn gekomen op www.hetutrechtsarchief.nl.

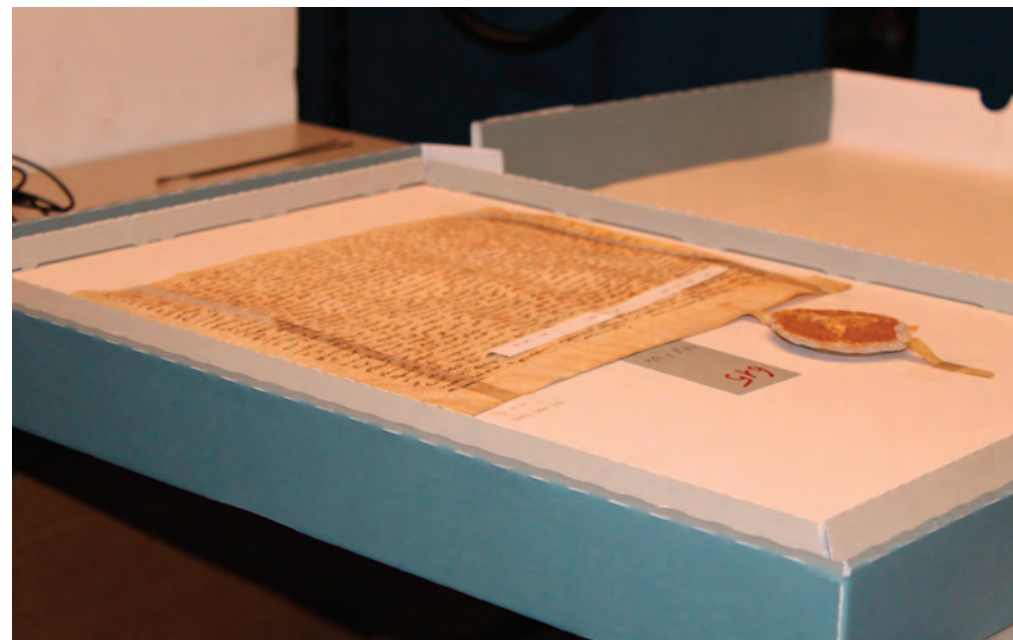
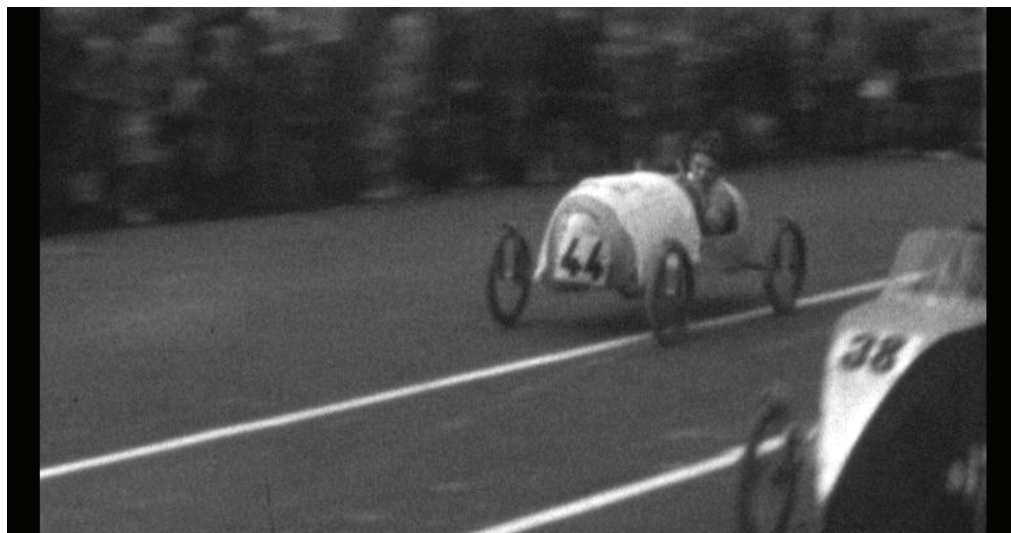
De overige 200 meter particulier archief die in 2014 binnenkwam, bestond uit archieven van onder meer de architect Aart Oosting, het Centrum voor Beeldende Kunsten Utrecht, de sociale academie De Horst, de historische beeldcollectie van het Diaconessenhuis en het persoonlijk archief van Anton Geesink met documenten, films en ruim 15.000 afbeeldingen. Met steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Van Baarenstichting werden de archieven van de Stichting Bijstand Buitenlandse Werknemers (1964-2005) en de Associatie Marokkaanse Migranten Utrecht (1979-2005) voor iedereen toegankelijk gemaakt.

Beeldmateriaal

De collectie beeldmateriaal werd onder meer uitgebreid met 2.200 persfoto's uit *Het Utrechts Nieuwsblad*, een collectie stereodia's van Huis Oud Amelisweerd, een tekening van de Nieuwe Weerd uit de 17e eeuw en een film van een zeepkistenrace uit de jaren '50. Wilt u zien welke aanwinsten er in 2014 aan de filmcollectie werden toegevoegd? Bezoek dan dit voorjaar het filmprogramma op de laatste zondag van de maand.

Restauraties

Het Utrechts Archief bewaart een omvangrijke collectie middeleeuwse bronnen, waarvan de oudste terug gaan tot de 11e eeuw. In 2014 namen de medewerkers conservering en restauratie ruim 700 stukken onder handen, die vanwege schade niet langer raadpleegbaar waren, zodat ze nu kunnen worden gedigitaliseerd en geraadpleegd. Deze stukken zijn alle afkomstig uit het archief van een van Utrechts oudste instellingen, het kapittel van Oudmunster.

Tot slot werden alle handgeschreven oorkonden ('charters') van vóór 1301 gefotografeerd en voorzien van een nieuwe berging, waardoor ook de zegels van was nu online in detail zijn te bekijken.

Kerncijfers, management en bestuur

Het Utrechts Archief is een gemeenschappelijke regeling van de rijksoverheid en de gemeente Utrecht. In 2014 droeg Het Utrechts Archief zorg voor de archieven van het Rijk, de provincie Utrecht, de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, archieven van kerkelijke instellingen, de NS en Utrechtse huizen, kastelen, instellingen en personen.

Het Utrechts Archief bestond in 2014 uit de directie, staf en de afdelingen Inspectie & Collectiebeheer, Publiek & Presentatie en Bedrijfsvoering. Het managementteam werd gevormd door:

Mw. Chantal Keijsper (directeur)

Dhr. Erik Tigelaar (hoofd Publiek & Presentatie, adjunct directeur)

Dhr. Fred Dalhuisen (hoofd Bedrijfsvoering: facilitaire zaken, huisvestingsprojecten)

Dhr. Kaj van Vliet (hoofd Inspectie & Collectiebeheer, rijks- en gemeentearchivaris)

Dhr. Jeroen van Wolferen (hoofd Bedrijfsvoering: financiën, ICT, receptie)

Het algemeen bestuur van Het Utrechts Archief bestond uit:

De heer Jan van Zanen (burgemeester gemeente Utrecht), voorzitter

De heer Vincent van der Burg, vice-voorzitter

De heer Kasper Driehuijs

De heer Marens Engelhard

De heer Kees Geldof

Mevrouw Margriet Jongerius

Het bestuur van de vriendenstichting van Het Utrechts Archief bestond in 2014 uit:

Dhr. Wiljan van den Akker (voorzitter)

Mw. Marja Blom

Dhr. Joris Daalhuizen

Mw. Aukje Haan

Mw. Désirée Majoor

Kerncijfers 2014	
Totaal archieven en collecties	29,2 kilometer
Instroom archieven 2014	1.380 meter
Archiefbeschrijvingen	662.979
Scans Archiefbank	2.478.744
Afbeeldingen Beeldbank:	
- foto's en prentbriefkaarten	-140.000
-tekeningen:	-8.000
-prenten:	-7.000
Films	125 uur
Bibliotheekcatalogus:	69.675 beschrijvingen
Bezoek studiezalen & publieksprogramma	30.497 personen
Bekeken pagina's website	7.435.244
Volgers social media	4.045

Wij danken de volgende partners en subsidiënten voor bijdragen die speciale projecten mogelijk maakten:

